

דְּבַר אַחַר וּמִלֶּאךָ פָּנָיו הוֹשִׁיעַם, דָּא שְׂכִינְתָּא.
 דְּאִיהִי עֲמַהוֹן בְּגִלוּתָא וְאַתְּ אֲמַרְתְּ דְּאִיהוּ
 הוֹשִׁיעַם. אֵלָּא הָכִי הוּא וְדָא, דְּאֵלִין אֲנִין מִשְׂכְּנֹתָיו
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִלוּתָא, וּבְנִין דְּשְׂכִינְתָּא עֲמַהוֹן
 קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲדַבֵּר לֹון לְאוֹטְבָא לֹון וּלְאַפְקָא
 לֹון מִן גְּלוּתָא, דְּכַתִּיב, (שמות 1) וַאֲזַכֵּר אֶת בְּרִיתִי
 בְּקִדְמוּתָא, וּלְבַתֵּר וְעַתָּה הִנֵּה צִעַקְתָּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 בָּאָה אֵלַי.

וְגַם רְאִיתִי. לְאַסְגָּאָה רְאִיָּה אַחֲרָא דְּאִיהוּ קְדָמָא
 דְּכֵלָּא, וּכְתִיב, (שמות 2) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ
 דָּא שְׂכִינְתָּא. אֶת אַבְרָהָם לְאַבְרָהָם מִיבְעֵי לִיהִ, אֵלָּא
 אֶת אַבְרָהָם דָּא הוּא תְּבַרוּתָא וְזוּוּנָא דִּילָהּ בְּאַבְתָּן.
 אֶת אַבְרָהָם דָּא הוּא מְעַרְבִית דְּרוּמִית. אֶת יַעֲקֹב דָּא
 הוּא צְפוֹנִית מְעַרְבִית. וְאֶת יַעֲקֹב דָּא הוּא זוּוּנָא חֲדָא,

לשון הקודש

לָהֶם וּלְהוֹצִיאֵם מִהַגְּלוּת, שְׂכִינְתוֹב (שמות 1)
 וַאֲזַכֵּר אֶת בְּרִיתִי, בְּהַתְחַלָּה. וְאַחַר כֵּן,
 וְעַתָּה הִנֵּה צִעַקְתָּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי.
 וְגַם רְאִיתִי - לְרַבּוֹת רְאִיָּה אַחֲרַת
 שְׁהִיא תְּרַאשׁוּנָה שֶׁל הַכֹּל. וּכְתוּב (שם 2)
 וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶל בְּרִיתוֹ, זוֹ שְׂכִינְתָּה. אֶת
 אַבְרָהָם? לְאַבְרָהָם הִיָּה אָרִיךְ לְכַתֵּב.
 אֵלָּא אֶת אַבְרָהָם זוֹ הַתְּבַרוּת וְהַזּוּוּג
 שֶׁלָּהּ עִם הָאֲבוֹת. אֶת אַבְרָהָם - זְהוּ

שִׁישְׂרָאֵל בְּגִלוּת - שְׂכִינְתָּה עִמָּם בְּגִלוּת,
 וְהָרִי פְּרָשׁוּהָ שְׂכִינְתוֹב (דברים 5) וְשָׁב ה'י
 אֶלְהִיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְגו'.

דְּבַר אַחַר וּמִלֶּאךָ פָּנָיו הוֹשִׁיעַם - זוֹ
 שְׂכִינְתָּה, שְׁהִיא עִמָּם בְּגִלוּת, וְאַתָּה אוֹמֵר
 שְׁהוּא הוֹשִׁיעַם? אֵלָּא כֵּן זֶה בְּנִדְאִי,
 שְׁאֵלָה הֵם מִשְׂכְּנֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּגִלוּת. וּמִשּׁוּם שְׂשְׂכִינְתָּה עִמָּהֶם,
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זֹכֵר אוֹתָם לְהִיטִיב

כִּלְלָא חֲדָא, זְוונָא שְׁלִים בְּדִקָּא יֵאוּת.

בְּגוֹזְנָא דָּא אֶת הַשָּׁמַיִם דָּא הוּא כִּלְלָא מִדַּת לִילָה
 בַּיּוֹם. וְאֶת הָאָרֶץ דָּא מִדַּת יוֹם בְּלִילָה
 כְּחֲדָא. אוּף הָכָא בְּכִלְהוּ אֶת, וּבִיעֲקֹב וְאֶת, לְמַהוּי
 כִּלְלָא זְוונָא חֲדָא דְלֵא מִתְּפִרְשִׁין דְּכַר וְנוֹקְבָא לְעֵלְמִין.
 וְזַמִּין קְדִישָׁא בְּרִידָּה הוּא לְאַכְרֹזָא בְּכַל עֵלְמָא
 וְלֵאשְׁמַעְיָא קָל דִּיִּמָּא (ישעיה סג) וַיֹּאמֶר אֶךְ עַמִּי הִמָּה
 בְּנִים לֹא יִשְׁקְרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם
 אָמֵן וְאָמֵן: (עד כאן פרשת וירא) (דף קכא ע"א).

פְּרַשְׁת וַיְהִי חַיִּי שָׂרָה

וַיְהִי חַיִּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַ
 שָׁנִים, רַבִּי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר, (יונה א) וַיִּשְׂאוּ אֶת
 יוֹנָה וַיְטַלְהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֹד הַיָּם מִזַּעְפּוֹ. הָכָא אִית
 לְאַסְתְּכִלָּא, מָאִי טַעְמָא אֶרְעִישַׁת יִמָּא עֲלֵיהּ דִּיֹּנָה,

לשון הקודש

הָעוֹלָם וְלֵהֲשַׁמִּיעַ קוֹל שִׂיאֲמַר (ישעיה סג)
 וַיֹּאמֶר אֶךְ עַמִּי הִמָּה בְּנִים לֹא יִשְׁקְרוּ
 וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן
 וְאָמֵן.

פְּרַשְׁת וַיְהִי חַיִּי שָׂרָה

וַיְהִי חַיִּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים
 שָׁנָה וְשִׁבְעַ שָׁנִים. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח
 וְאָמַר, (יונה א) וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיְטַלְהוּ אֶל
 הַיָּם וַיַּעֲמֹד הַיָּם מִזַּעְפּוֹ. כָּאֵן יִש

מַעֲרַבִּית דְּרוּמִית. אֶת יַצְחָק - זְהוּ
 צְפוֹנִית מַעֲרַבִּית. וְאֶת יַעֲקֹב - זְהוּ זְוונָא
 אַחַד, כִּלְלָא אַחַד, זְוונָא שְׁלָם כְּרִאוּי.
 כְּמוֹ זֶה אֶת הַשָּׁמַיִם - זְהוּ כִּלְלָא שֶׁל
 מִדַּת לִילָה בַּיּוֹם. וְאֶת הָאָרֶץ - זֶה מִדַּת
 יוֹם בְּלִילָה כְּאַחַד. אַף כָּאֵן בְּכֻלָּם אֶת,
 וּבִיעֲקֹב וְאֶת, שִׁיחִיָּה הַכֹּל זְוונָא אַחַד
 שְׁלֵא נִפְרְדִים זְכָר וּנְקֵבָה לְעוֹלָמִים.
 וְעַתִּיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַכְרִיז בְּכֻל

וְלֹא אֲרַעִישׁת עָלֶיהָ אֲרַעָא, בֵּינָן דְּהוּה אָזִיל בְּגִין דְּלֹא
תִּשְׁרִי עָלֶיהָ שְׂכִינְתָּא, יִמָּא (עֲלֵאָה) אִמָּאי אֲחִיד בֵּיהּ כַּד
הוּה אָזִיל.

אֵלֶּא וְדָאי מְלָה בְּאַתְרֵיהּ הָוָה. יָם, תְּנָן יָם דְּמִיָּא
לְרַקִּיעַ וְרַקִּיעַ לְכַסָּא הַכְּבוֹד, וּבְגִין כַּד יִמָּא
אֲחִיד בֵּיהּ וְנִטְלָ לִיהּ (בְּגִין דְּהוּה עֲרִיק) מִקַּמֵּי יִמָּא עֲרַק (נ"א
וּמִקַּמֵּי יִמָּא בֵּיהּ שָׂרָא יִרְאָה בְּדוּכְתֵיהּ), שְׂרֵי יִמָּא יָדָא בֵּיהּ בְּדוּכְתֵיהּ
(נ"א תִּשְׁרִי יָדָא בְּדוּכְתֵיהּ).

וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיְטַלְהוּ אֶל הַיָּם. אוֹלִיפְנָא כַּד הוּוּ
נְטָלִי לִיהּ וְטַבְעֵי יִרְכּוּי בְּיִמָּא, הָוָה יִמָּא
שְׂכִיךְ, זְקַפִּין לִיהּ, אֲתַרְעִישׁ יִמָּא, כָּל מַה דְּטַבְעֵי לִיהּ
הָבִי אֲשֶׁתְּכִיךְ יִמָּא, עַד דְּאִיהוּ אָמַר שְׂאוּנִי וְהִטִּילוּנִי
אֶל הַיָּם, מִיָּד וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיְטַלְוּהוּ אֶל הַיָּם.

לשון הקודש

במקומו, זרק הים בו יד במקומו ונ"א
תשרה היד במקומו.
וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיְטַלְהוּ אֶל הַיָּם.
למדנו, כשהיו נוטלים אותו ומטבעים
את ירכויו בים - הים היה שוכף.
מרימים אותו - והים רועש. כל מה
שמטבעים אותו - כך היה הים שוכף.
עד שהוא אמר שאוני והטילני אל
הים. מייד וישאו את יונה ונטלוהו אל
הים.

להסתכל מה הפעם הרעיש הים על
יונה ולא הרעישה הארץ עליו, בין
שהיה הולך בדי שלא תשרה עליו
השכינה? למה הים והעליון היה אחוזו
בו כשהיה הולך?
אֵלֶּא וְדָאי הָיָה הַדָּבָר בְּמַקְוֹ. יָם
שְׂגִינָה, הַיָּם דּוּמָה לְרַקִּיעַ, וְהַרְקִיעַ
לְכַסָּא הַכְּבוֹד, וּמִשׁוּם כַּד הַיָּם אֲחִזּוּ בּוּ
וְנִטְלָ אֹתוֹ וּמִשׁוּם שְׂהִיָּה בּוֹרְחָן בְּרַח
מִלְפָּנֵי הַיָּם וְנ"א וּמִלְפָּנֵי הַיָּם בּוּ שְׂרַתָּה יִרְאָה

כִּיּוֹן דְּאַתְרַמִּי בְּיָם פְּרָחָה מְנִיָּה נְשַׁמְתִּיה, וְסִלְקָא עַד
 בְּרַסְיָא דְמִלְפָּא, וְאַתְדַּנְת קַמִּיה, וְאַתְדַּרְת לִיה
 נְשַׁמְתִּיה, וְעָאֵל בְּפוּמָא דֶּהֱוֵא נּוּנָא, וּמִית נּוּנָא,
 לְבַתָּר אֶתְקַיָּים הֵהוּא נּוּנָא, וְאוּקְמוּהָ. (דף קנא ע"ב).

תָּא חַוִּי, בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ סָלִיק בְּעַרְסִיה פֶּל
 לִילְיָא וְלִילְיָא, נְשַׁמְתִּיה נְפַקְת מְנִיָּה וְאַתְדַּנְת
 קַמִּי בִּי דִינָא דְמִלְפָּא, אִי זַפְּאָה לְאַתְקַיָּמָא,
 אֶתְהַדְרַת לְהֵאֵי עֲלִמָּא.

וְדִינָא הוּא בְּתָרִין גְּוֹנִינִין, דֶּהָא לָא דִּינִין לִיה לְבַר
 נָשׁ עַל בִּישׁוּן דֶּאִיהוּ עֵתִיד וְזַמִּין לְמַעְבַּד
 דְּכִתִּיב (בראשית כא) כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים וְגו' בְּאֶשֶׁר הוּא שָׁם.
 וְלֹא תִימָא דְדַנִּין לִיה עַל טָבִין דְּעָבִיד לְחוּד, אֶלָּא
 לְאוּטְבָא לִיה עַל אִינוּן טָבִין דֶּהֲשַׁתָּא פְּמָה דְאַתְמָר,
 וְדַנִּין לִיה עַל זְכִיּוֹן דֶּאִיהוּ זַמִּין לְמַעְבַּד, וּבְגִינִיָּהוּ

לשון הקודש

לעולם הזה.

והדין הוא בשני גוונים, שהרי אין
 דנים את האיש על הרעות שהוא
 עתיד ומזמן לעשות, שכתוב (בראשית כא)
 כי שמע אלהים וגו' באשר הוא שם.
 ולא תאמר שדנים אותו על הטובות
 שעשה לחוד, אלא להיטיב לו על
 אותם טובות של עכשו, כמו שנתבאר.
 ודנים אותו על זכות שעתיד לעשות,

כיון שגורק בים, פרחת ממנו נשמתו
 ועלתה עד פסא המלך ונדונה לפניו,
 וחררה לו נשמתו, ונכנס בפני הדג
 שהוא ומת הדג. לאחר מכן התקיים
 אותו הדג, ופרשוה.

בא ראה, בשעה שאדם עולה על
 מפתו בכל לילה ולילה, נשמתו יוצאת
 ממנו ונדונית לפני בית הדין של
 המלך. אם זכאי להתקיים - חוזרת

אֶשְׁתִּיב אִף עַל גַּב דְּאִיתוּ הַשְּׁתָּא חֵיבָא. בְּגִין
 דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד טִיבוּ עִם כָּל בְּרִיין וְכָל
 אֲרַחוּי דְּאִיתוּ עֶבֶד לְאוֹטְבָּא לְכֹלָא, וְלֹא דֹאִין לְבַר
 נֶשׁ עַל בִּישׁוּן דְּאִיתוּ זְמִין לְמַעְבַּד, וּבְגִין כִּף אֲתִדֵּן
 בַּר נֶשׁ קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חַי, בִּינֵן דְּאֶפְּסִילוּ לִיהּ לְיוֹנָה בְּיַמָּא, מַה כְּתִיב,
 וַיַּעֲמֵד הַיָּם מִזְעַפּוֹ. הַיָּם עֲלָא, מָאִי וַיַּעֲמֵד,
 דְּקָאִים בְּקִיּוּמִיהּ בְּדָקָא יְאוּת, בַּעֲמִידָה אִיתוּ בַּד
 רוּגְזָא שְׂכִיךְ, בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא שְׂרִיָּא בְּעֲלָמָא, הַהוּא
 בִּי דִינָא אִיתוּ כְּאַתְתָּא דְּמַתְּעַבְּרָא, וְקִשְׂיָא לְאוֹלְדָא,
 וְכַד אֲוֹלִידַת שְׂכִיךְ רוּגְזָא. הָכִי נָמִי כַּד דִּינָא שְׂרִיָּא
 בְּעֲלָמָא, לָא שְׂכִיךְ וְלֹא נָח עַד דְּאַתְּעֵבֶיד דִּינָא
 בְּחֵיבָא, בְּדִין הוּא גֵּיחָא דִּילִיהּ, לְמִיקָם בְּדוּכְתָּא
 שְׁלִים, וְלְמִיקָם בְּקִיּוּמִיהּ, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (משלי יא)

לשון הקודש

הַעֲלִיזוּן. מַה זֶה וַיַּעֲמֵד? שַׁעֲמַד בְּקִיּוּמוֹ
 בְּרִאוּי. הוּא בַּעֲמִידָה כְּשֶׁהֲרִגוּ שׁוֹכְבֵי.
 בְּשַׁעֲהַ שְׁהַדִּין שְׂרוּי בְּעוֹלָם, אוֹתוֹ בֵּית
 הַדִּין הוּא כְּמוֹ אִשָּׁה שְׂמַתְעַבְּרַת
 וּמְקַשָּׁה לְלֶדֶת, וּבְשִׁמּוֹלִידָה, שׁוֹכְבֵי
 הֲרִגוּ. כִּף גַּם כְּשֶׁהַדִּין שׁוֹרָה בְּעוֹלָם,
 לֹא שׁוֹכְבֵי וְלֹא נָח עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַדִּין
 בְּרִשְׁעִים, וְאִזּוּ הוּא הַמְּנוּחָה שְׁלוֹ, לַעֲמַד
 בְּמָקוֹם שְׁלָם וְלַעֲמַד בְּקִיּוּמוֹ. זֶהוּ

וּבְשִׁבְלָם הוּא נַעוֹל, אִף עַל גַּב שֶׁהוּא
 כְּעַת רִשְׁעִי. מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְכָל דְּרַבּוֹ
 שֶׁהוּא עוֹשֶׂה - לְהִיטִיב לְכָל, וְלֹא דָן
 אֶת הָאָדָם עַל הַרְעוֹת שֶׁהוּא עֲתִיד
 לַעֲשׂוֹת, וּמִשּׁוּם כִּף גְּדוֹן הָאָדָם לְפָנָי
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

כֹּא רָאָה, בִּינֵן שֶׁהִטִּילוּ אֶת יוֹנָה לַיָּם
 מַה כְּתוּב? וַיַּעֲמַד הַיָּם מִזְעַפּוֹ. הַיָּם

וּבְאֵבֶד רְשָׁעִים רְנָה. וְהָא אוֹקִימָנָא.

בְּאֵבֶד רְשָׁעִים רְנָה. וְהִכְתִּיב (יחזקאל יח) הַחֲפִיץ אַחֲפִיץ
מוֹת רָשָׁע וְהָא לִית נִיחָא קַמִּי קִדְשָׁא בְּרִיד
הוּא כִד אַתְעֵבִיד דִּינָא בְּרִשִׁיעֵינָא. אֵלָא כָּאן קוּדְם
דְּאַשְׁתְּלִים קִיסְטָא, כָּאן לְבַתָּר דְּאַשְׁתְּלִים קִיסְטָא (א"ת
לִיה נִיחָא):

תּוֹסֵפְתָא

וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה. גּוֹפָא דְמַתְנִיתִין, אֲנִן קְרִיבִין הַיּוֹנָא, שְׁמַעְנָא קְלָא
 מִתְהַפֵּד מְעִילָא לְתַתָּא, אַתְפְּשֻׁטת בְּעֵלְמָא, קַל מִתְבַּר טוֹרִין,
 וּמִתְבַּר טַנְרִין תְּקִיפִין, עֲלֵעוּלִין רְבָרְבִין סְלָקִין, אוּדְנָנָא פְתִיחִין.
 הוּא אָמַר בְּמַטְלָנִין. קוּץ קוֹצֵיתָא, דְּמִיכֵן. דְּמִימִין. שִׁינְתָּא
 בְּחוּרִיהוּן, קִימִין בְּקִימִיהוּן. מְלָכָא דְמַמְלָל, (וְלֹא אַעֲבְרוּ, אַשְׁתַּכְּחוּ) נְטָרִי
 תְּרַעִין, שְׁלִיטָא דְחִילִין סְגִיִּין קָם בְּקִימִיָּה.
 כְּלָהוּ לָא מְרַנְשֵׁן וְלֹא יְדַעִי דְסַפְרָא פְתִיחַ וּבְשִׁמָּא אַכְתוּב, וְדוּמָה
 קָאִים וְנָטִיל בְּחוּשְׁבָנָא, וְדִירִי עַפְרָא תִיבִין לְבַר, וְקָרִיב טַב

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

שְׂכַתוּב (משלי יא) וּבְאֵבֶד רְשָׁעִים רְנָה. וְזֶה בְּאַרְנֵן.
בְּאֵבֶד רְשָׁעִים רְנָה. וְהָרִי כְּתוּב (יחזקאל
יח) הַחֲפִיץ אַחֲפִיץ מוֹת רָשָׁע? וְהָרִי אִין
נְחַת לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה
דִּין בְּרְשָׁעִים? אֵלָא כָּאן קְדָם שְׁנַשְׁלָמָה
הַסָּאָה – וְכָאן אַחַר שְׁנַשְׁלָמָה הַסָּאָה
[נֶשׁ לֹו נְחַת].

תּוֹסֵפְתָא

וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה. גּוֹף הַמְּשֻׁנָּה, אֲנִן
 קְרוּבִים הַיּוֹנָא, שְׁמַעְנָא קוּל מִתְהַפֵּד

מִמְעֵלָה לְמַטָּה מִתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם, קוּל
 מְשַׁבַּר הָרִים וּמְשַׁבַּר סְלָעִים חֲזָקִים,
 רוּחוֹת חֲזָקוֹת עוֹלוֹת. אֲזִינֵנו פְּתוּחוֹת.
הִיָּה אוֹמַר בְּמַסְעִיו, אֲקִיץ בְּקוּץ הַיִּשְׁנִים
הַדוּמָמִים. שְׁנָה בְּחוּרִיהֶם (בְּעֵינֵיהֶם),
עוֹמְדִים עַל עֲמֻדָם. הַמְּלֹךְ שְׁמֹדְבַר, וְלֹא
עֲבָרֵי, נִמְצְאוּ שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים, שְׁלִטוֹן שֶׁל
חִילוֹת רַבִּים עוֹמֵד עַל עֲמֻדוֹ.

כְּלָם לֹא מְרַנְיָשִׁים וְלֹא יוֹדְעִים שֶׁהַסֵּפֶר
פְּתוּחַ וּבִשְׁם נִכְתָּבִים, וְדוּמָה עוֹמֵד
וְנָטִיל בְּחֻשְׁבוֹן, וְשׁוֹכְנֵי עַפְרָא שְׂכִימִים

לְאַתְמָנָאָה בְּהוּ, לָא תְּאִיבִין גְּלַגּוּלָא וְהַפּוּד.

נְפֻלִין וְלֹא קַיְמִין, אֶתְמַחוּן חַיִּיבִין מִסְפָּרָא דְדוּמָה, מָאן יִתְבַע לֹזֶן, וּמָאן יִתִּיב בְּחוֹשְׁבֵנְהוֹן, וְוִי לֹזֶן, וְוִי לְחַיִּיהוֹן, וְוִי לְרַגְשֵׁיהוֹן, (כ"א לנפשיהון) בְּגִינְהוֹן אֶתְקַרִי (תהלים ט) יִמְחוּ מִסְפָּר חַיִּים וְגו' (עד

בְּאֵן הַתּוֹסַפְתָּא):

וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה. מָאִי שָׁנָא הָבָא שָׂרָה דְכְּתִיב

מִיתַתָּהּ בְּאוֹרֵיתָא מִכָּל נָשִׁי דְעֵלְמָא דְלֹא

כְּתִיב הָכִי מִיתַתְהוֹן בְּאוֹרֵיתָא. אָמַר רַבִּי חַיִּיא וְלֹאן,

וְהַכְּתִיב (בראשית לה) וַתָּמַת רָחֵל וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרַתָּה.

וּכְתִיב, (במדבר כ) וַתָּמַת שָׁם מְרִים וְגו'. וְכְתִיב, (בראשית לה)

וַתָּמַת דְּבוֹרָה (דף קכב ע"א) מִיַּנְקַת רַבָּקָה. וְכְתִיב, (בראשית לח)

וַתָּמַת בַּת שׁוּעַ אִשְׁתֵּי יְהוּדָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּכֻלְהוֹן לָא כְּתִיב בְּמָה דְכְּתִיב בְּשָׂרָה

דְּאֶתְמַר וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים

שָׁנָה וְשִׁבְעֵי שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה. דְּהָא בְּכֻלְהוֹן לָא

לשון הקודש

לְחוּזִין, וְקָרִיב טוֹב לְהַמְנֹת בְּהֵם, אִינֵם חוֹשְׁקִים בְּגְלַגּוּל וְהַפּוּד.

נוֹפְלִים וְלֹא עוֹמְדִים, נִמְחִים הַחַיִּיבִים מִסְפָּרוֹ שֶׁל דוּמָה, מִי יִבְקֹשׁ אוֹתָם וּמִי יֵשֵׁב בְּחֹשְׁבוֹנוֹתֵיהֶם. אוֹי לָהֶם! אוֹי לְחַיִּיהֶם! אוֹי לְרַגְשׁוֹת שֶׁלָּהֶם וְלִנְפְשׁוֹתָם! בְּשִׁבְלֵם נֶאֱמַר (תהלים ט) יִמְחוּ מִסְפָּר

חַיִּים וְגו'.

חַיִּים וְגו'.

וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה. מָה שׁוּנָה בְּאֵן שְׁכַתְּבוּבָה מִיתַתָּהּ בַּתְּוֹרָה מִכָּל נְשׂוֹת

הָעוֹלָם שֶׁלֹּא כְּתוּבָה כֶּךָ מִיתַתָּן בַּתְּוֹרָה? אָמַר רַבִּי חַיִּיא, וְלֹא?! וְהִנֵּה כְּתוּב (בראשית לה) וַתָּמַת רָחֵל וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרַתָּה, וְכְתוּב (במדבר ט) וַתָּמַת שָׁם מְרִים וְגו', וְכְתוּב (בראשית לה) וַתָּמַת דְּבוֹרָה מִיַּנְקַת רַבָּקָה, וְכְתוּב (בראשית לח) וַתָּמַת בַּת שׁוּעַ אִשְׁתֵּי יְהוּדָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּכָלֶם לֹא כְּתוּב כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּב בְּשָׂרָה, שְׁנֵאֱמַר וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעֵי שָׁנִים

אֶתְמַנּוּן יוֹמִין וְשָׁנִין כְּמוֹ לְשָׂרָה. בְּכִלְהוּ לָא כְּתִיב
פְּרַשְׁתָּא חֲדָא בְּלַחֲוֹדָהָא כְּמוֹ לְשָׂרָה. אֶלָּא רַזָּא אִיהוּ
בְּגִין הַהוּא דְרַגְנָא דְכָל יוֹמִין וְשָׁנִין דְּבֵר נָשׁ בֵּיה תְּלִיין
(דְּרָא הִיא ה"א בְּתַרְאָה).

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ה) וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ כְּפֹל הִיא מְלֶךְ
לְשָׂדֵה נַעֲבָד. וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ כְּפֹל הִיא וְדָאִי
דְּהָא מִתְּמָן נַפְקִין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין וְתוֹעֵלְתָא לְעֵלְמָא.
מְלֶךְ לְשָׂדֵה נַעֲבָד, מָאן מְלֶךְ דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
לְשָׂדֵה נַעֲבָד פִּד אִיהוּ אֶתְתַּקֵּן בְּדָקָא יְאוּת. וּמְלֶךְ,
דָּא, מְלֶךְ עֲלָאָה דְאַתְחַבֵּר לְשָׂדֵה פִד אִיהוּ נַעֲבָד.
מָאן שְׂדֵה, דָּא שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרַכּוּ יי. דְכְּתִיב, (בראשית כז)
בְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרַכּוּ יי. דְּבִד אִיהוּ (אֶתְעַבֵּד) נַעֲבָד
וְאַתְתַּקֵּן בְּכָל מַה דְּאַצְטְרִיךְ לִיה בְּדָקָא יְאוּת, בְּדִין
מְלֶךְ עֲלָאָה אֶתְחַבֵּר עִמֵּיהּ.

לשון הקודש

מֶלֶךְ לְשָׂדֵה נַעֲבָד, מִי הַמְּלֶךְ? זֶה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. לְשָׂדֵה נַעֲבָד,
כְּשֶׁהוּא נִתְקַן בְּרָאוּי. וּמְלֶךְ זֶה הַמְּלֶךְ
הַעֲלִיּוֹן שֶׁמִּתְחַבֵּר לְשָׂדֵה כְּשֶׁהוּא נַעֲבָד.
מִי הַשְּׂדֵה? זֶה הַשְּׂדֵה אֲשֶׁר בְּרַכּוּ ה',
שְׂכֵתוֹב (בראשית כז) בְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר
בְּרַכּוּ ה'. שְׂכֵתוֹב נַעֲשֶׂה נַעֲבָד וְנִתְקַן
בְּכָל מַה שְׁצָרִיךְ לוֹ בְּרָאוּי, אִזּוּ הַמְּלֶךְ
הַעֲלִיּוֹן מִתְחַבֵּר עִמּוֹ.

שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה. שְׁתֵּי בְּכֵלָם לֹא נִמְנּוּ
יָמִים וְשָׁנִים כְּמוֹ לְשָׂרָה, וּבְכֵלָם לֹא
כְּתוּב פְּרַשָּׁה אַחַת לְבִדָּה כְּמוֹ לְשָׂרָה.
אֶלָּא סוּד הוּא, מְשׁוּם אוֹתָהּ הַדְּרָגָה
שְׂכָל הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים שֶׁל אָדָם תְּלוּנִים
בָּהּ (שְׁזוֹ הִיא ה"א הַאֲחֵרוֹנָה).

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ה) וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ כְּפֹל
הִיא מְלֶךְ לְשָׂדֵה נַעֲבָד. וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ
כְּפֹל הִיא וְדָאִי, שְׁתֵּי מְשָׁם יוֹצְאוֹת
הַרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת וְתוֹעֵלַת לְעוֹלָם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מֶלֶךְ לְשָׂדֵה נַעֲבָד. כַּמָּה גְּוֹנֵי
רְזִין עֲלָאִין הָכָא. מֶלֶךְ. דָּא שְׂכִינְתָא דְלֹא
שְׂרִיא כְּבִיתָא לְאַתְתְּקִנָּא בָּהּ אֶלָּא כּוּמְנָא דְאַתְנָסִיב
בַּר נֶשׁ וְאַזְדִּוּג בְּאַנְתִּיהָ לְאַזְדָּא וּלְמַעֲבַד אִיבִין,
וְאַיְהִי אִפִּיקַת נְשֻׁמְתִין לְאַשְׂרָאָה בָּהּ, וּבְגִין כֹּךְ לְשָׂדֵה
נַעֲבָד וְלֹא לְאַתְרָא.

דְּבַר אַחַר מֶלֶךְ דָּא אִשָּׁה יִרְאֵת יִי כַּמָּה דְאַתְּ
אָמַר, (משלי לא) אִשָּׁה יִרְאֵת יִי הִיא תִתְהַלֵּל.
לְשָׂדֵה נַעֲבָד דָּא אִשָּׁה זָרָה כַּמָּה דְאַתְּ אָמַר, (משלי ז)
לְשֹׁמְרֵךְ מֵאִשָּׁה זָרָה. בְּגִין דְאַתְּ שְׂדָה וְאַתְּ שְׂדָה.
אִית שְׂדָה דְכָל בְּרַבָּאן וְקַדוּשִׁין בֵּיה שְׂרִיין כַּמָּה
דְאַתְּ אָמַר כְּרִית שְׂדָה אֲשֶׁר בְּרַכּוּ יִי. וְאַתְּ שְׂדָה
דְכָל חִירוּב וּמְסָאָבו וְשִׁיעָאָה וְקַטּוּלִין וְקַרְבִּין בֵּיה
שְׂרִיין. וְהֵאֵי מֶלֶךְ זְמַנִּין דְאַיְהוּ נַעֲבָד לְהֵאֵי שְׂדָה

לשון הקודש

היא תתהלל. לשדה נעבד - זו אשה
זרה, כמו שנאמר (שם ז) לשמרך מאשה
זרה. משום שיש שדה ויש שדה. יש
שדה שכל הברכות והקדשות בו
שורות, כמו שנאמר כרית שדה אשר
ברכו ה', ויש שדה שכל הרבן ומאָה
ובליון והרג וקרבות שרונים בו,
והמלך הזה לפעמים שהוא נעבד
לשדה הזו, שכתוב (שם ז) תחת שלוש

רבי אלעזר אמר, מלך לשדה נעבד -
כמה גונים סודות עליונים פאן. מלך -
זו השכינה שאין שורה בבית להתקן
בה אלא בזמן שנשא אדם ומזדוג עם
אשתו להוליד ולעשות פרות, והיא
מוציאה נשמות להשרות בה, ומשום
כך לשדה נעבד ולא לאחרי.

דבר אחר, מלך - זו אשה יראת ה',
כמו שנאמר (משלי לא) אשה יראת ה'

דְּכַתִּיב, (משלי ל) תַּחַת שְׁלֹשׁ רִגְזֵה אֶרֶץ (דף קכב ע"ב) וְגו',
תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְגו' וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ.
וְהָיִ מֶלֶךְ אֶתְכַסֵּיָא נְהוּרִיָּה וְאֶתְחַשְׁףְּ עַד דְּאֶתְדַּפֵּי
וְאֶתְחַבֵּר לְעִילָא.

וּבְגִין כֶּךָ שְׁעִיר דְּרֵאשׁ חֲדָשׁ, בְּגִין דְּאֶתְפְּרֵשׁ הֵהוּא
שָׂדֵה מִמְּלָכָא קַדִּישָׁא וְלֹא שְׂרִיין בְּהָיִ שָׂדֵה
בְּרַכָּאן מִהָיִ מֶלֶךְ. וְכַד אִיהוּ נַעֲבַד לְהָיִ שָׂדֵה
כִּדִּין כְּתִיב, (דברים כב) כִּי בַשָּׂדֵה מְצֹאָה וְגו'. כִּי בַשָּׂדֵה
כִּמְה דְּאֶתְמַר.

תָּא חַזִּי, אֶתְתַּ חֲזֵה לְעֵלְמָא אֶתְדַּבְּקַת בְּהָיִ חַזִּיָּא
וְאֶטִּיל בַּה זֹהֲמָא. וְגַרְמָא מוֹתָא לְעֵלְמָא
וְלִבְעֵלָהּ. אֶתְתַּ שָׂרָה וְנַחֲתַת וְסִלְקַת וְלֹא אֶתְדַּבְּקַת
בֵּיהּ כִּמְה דְּאֶתְ אָמַר, (בראשית יג) וַיַּעַל אַבְרָם מִמְּצָרִים
הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. אֶתְתַּ נַּח לְעֵלְמָא מַה כְּתִיב

לשון הקודש

הוּ, אִז כְּתוּב (דברים כב) כִּי בַשָּׂדֵה מְצֹאָה
וְגו'. כִּי בַשָּׂדֵה, כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר.
בֵּא רָאָה, בָּאָה חֲזֵה לְעוֹלָם וְנִדְבְּקָה
בְּנַחֲשׁ הַזֶּה, וְהֶטִּיל בַּה זֹהֲמָה, וְגַרְמָה
מֹת לְעוֹלָם וְלִבְעֵלָהּ. בָּאָה שָׂרָה וְיִרְדָּה
וְעֵלְתָה וְלֹא נִדְבְּקָה בּוֹ, כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר
(בראשית יג) וַיַּעַל אַבְרָם מִמְּצָרִים הוּא
וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. בֵּא נַח לְעוֹלָם,

רִגְזֵה אֶרֶץ וְגו' תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְגו'
וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ. וְהַמְּלָךְ הַזֶּה
מִתְכַּסֵּה אֹרּוֹ וְנַחֲשָׁף עַד שְׁנַתְּבָאָר
וּמִתְחַבֵּר לְמַעְלָה.
וּמִשּׁוּם כֶּךָ הַשְׁעִיר שֶׁל רֵאשׁ חֲדָשׁ,
מִשּׁוּם שְׁנַתְּבָאָר הַשָּׂדֵה הֵהוּא מִן הַמְּלָךְ
הַקְּדוּשׁ וְלֹא שׁוֹרֹת בַּשָּׂדֵה הַזֶּה בְּרַכּוֹת
מִן הַמְּלָךְ הַזֶּה. וְכִשְׁהוּא נַעֲבַד לְשָׂדֵה

וַיֵּשֶׁתּ מִן הַיּוֹן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל וְגו' (בראשית ט)

וּבְגִין דְּאַבְרָהָם וְשָׂרָה לֹא אֶתְדַבְּקוּ בֵּיהּ, בְּגִין כַּד שָׂרָה זָכְתָה לְחַיִּין עֲלָאִין לָהּ וּלְבַעֲלָהּ וּלְבַנְתָּהּ בְּתַרְאָה הָדָא הוּא דְכְתִיב (ישעיה נא) הַבִּיטוּ אֶל צוּר חוֹצְבֹתֵם וְאֶל מַקְבַּת בּוֹר נּוֹקְרֹתֵם. וְעַל דָּא וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה דְזָכְתָה בְּהוּ בְּכֻלְהוּ, וְלֹא כְתִיב בְּכֻלְהוּ גַּם וַיְהִיו חַיֵּי חוּהָ, וְכֵן בְּכֻלָּא, הִיא אֶתְדַבְּקַת בְּחַיִּין, וְעַל דָּא דִּילָהּ תּוּז חַיִּין:

תּוֹסַפְתָּא

זָכְרָה אִיהוּ מָאן דְּאֶזְעִיר גְּרַמִּיָּה בְּהַאי עֲלָמָא. כַּמָּה אִיהוּ רַב וְעֲלָאָה בְּהַהוּא עֲלָמָא. וְהָכִי פִתַּח רַב מְתִיבְתָּא מָאן דְּאִיהוּ זְעִיר אִיהוּ רַב. מָאן דְּאִיהוּ רַב אִיהוּ זְעִיר. דְּכְתִיב וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה וְגו' מָאָה דְּאִיהוּ חוֹשְׁבֵן רַב כְּתִיב בֵּיהּ שָׁנָה, זְעִירוּ דְשָׁנִין חַד אֶזְעִיר לִיהּ. שְׁבַע דְּאִיהוּ חוֹשְׁבֵן זְעִיר אֶסְגִּי לִיהּ וְרַבִּי לִיהּ דְּכְתִיב שָׁנִים.

לשון הקודש

מה כתוב? (שם ט) וַיֵּשֶׁתּ מִן הַיּוֹן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל וְגו'.

החיים.
תּוֹסַפְתָּא

אֲשֵׁרִי מִי שְׁמַקְטִין אֶת עַצְמוּ בְּעוֹלָם. כַּמָּה הוּא גְדוֹל וְעֲלִיּוֹן בְּעוֹלָם הַהוּא. וְכַד פִּתַּח רַאשׁ הַיְשִׁיבָה: מִי שְׁהוּא קָטָן - הוּא גְדוֹל. מִי שְׁהוּא גְדוֹל - הוּא קָטָן. שְׁכַתּוּב וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה וְגו'. מָאָה שְׁהוּא חֲשָׁבוֹן גְדוֹל, כְּתוּב בּוּ שָׁנָה. קָטָן הַשָּׁנִים אֶחָד הַקָּטָן אוֹתוֹ. שְׁבַע שְׁהוּא חֲשָׁבוֹן קָטָן, הַגְּדוֹל אוֹתוֹ וְרַבָּה אוֹתוֹ,

וּמִשּׁוּם שְׁאַבְרָהָם וְשָׂרָה לֹא נִדְבְּקוּ בּוּ, מִשּׁוּם כַּד זָכְתָה לְחַיִּים עֲלִיּוֹנִים לָהּ וּלְבַעֲלָהּ וּלְבַנְתָּהּ אַחֲרֶיהָ. זְהוּ שְׁכַתּוּב (ישעיה נא) הַבִּיטוּ אֶל צוּר חוֹצְבֹתֵם וְאֶל מַקְבַּת בּוֹר נּוֹקְרֹתֵם. וְעַל כֵּן וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה, שְׁזָכְתָה בְּהֵם בְּכֻלָּם. וְלֹא כְתוּב בְּכָל הַנְּשִׁים וַיְהִיו חַיֵּי חוּהָ, וְכֵן בְּכֻלָּם. הִיא נִדְבְּקָה בְּחַיִּים, וְעַל כֵּן שָׁלָה הִיוּ

תא חזי, דלא רבי קדשא בריך הוא אלא לדאזעיר, ולא אזעיר אלא
 לדרבי. ופאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא, פמה איהו
 רב בעלויא לשהוא עלמא. עד כאן. מאן דפסק יתפסק. מאן דקצר
 יתקצר. מאן דקצר יתארך. רצונו לומר מאן דפסק מלין דאורייתא
 על מלין בטלין יתפסקון חייהי מהאי עלמא ודיניה קיימא בשהוא
 עלמא. מאן דקצר אמן ולא מאריך גו נייחא יתקצר מחיין דהאי
 עלמא. מאן דאמר אחד אעטריך לחטפא אלף ולקצר קריאה
 דיליה ולא יעפב בהאי אות כלל, ומאן דיעביד דא יתארכון חיי.
 (אלו הם חדושים שהגידו לרבי שמעון בר יוחאי בישיבה של מעלה), (עד כאן התוספתא)

**וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה. אֵינוֹן חַיִּין בְּלָהוּ לְעֵילָא, מֵאָה שָׁנָה
 לְעֵילָא. וְעֶשְׂרִים שָׁנָה לְעֵילָא, וְשִׁבְעַ שָׁנִים
 לְעֵילָא, בְּלָהוּ הוּוּ בְּדָקָא יְאוּת.**

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן (דף קכג ע"א) **תָּא חַזִּי רָזָא דְּמַלְתָּ, מָאִי
 שָׁנָא בְּכַלְהוּ דְּאָמַר שָׁנָה שָׁנָה, וּבְאֵינוֹן שִׁבְעַ
 דְּאָמַר שָׁנִים. דְּכַתִּיב מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, וּלְבַתָּר**

לשון הקודש

שפתוב שנים.

של העולם הזה. מי שאומר אחד, צריך
 לחטף האלף ולקצר את הקריאה
 שלה, ולא יתעפב באות הזו כלל, ומי
 שיעשה את זה יתארכו ימיו. ואלו
 החדושים שהגידו לרבי שמעון בר יוחאי
 בישיבה של מעלה. [ע"כ התוספתא
**וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה. אותם החיים כלם
 למעלה. מאה שנה למעלה, ועשרים
 שנה למעלה, ושבע שנים למעלה, כלם
 היו פראוי.**

**אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בַּא רְאָה אֶת סוּד
 הַדָּבָר, מַה שׁוֹנָה בְּכֻלָּם שְׁאָמַר שָׁנָה**

בַּא ראה שאינו מגדל הקדוש ברוך
 הוא אלא למי שמקטין, ולא מקטין
 אלא למתגדל. אשרי הוא מי שמקטין
 את עצמו בעולם הזה, כה הוא גדול
 בעלוי לאותו העולם. עד כאן. מי
 שפסק יפסק. מי שקצר יתקצר. מי
 שקצר יתארך. רצונו לומר, מי שפוסק
 בדברי תורה על דברים בטלים -
 יפסקו חיי מן העולם הזה, ודינו קים
 בעולם ההוא. מי שמקצר באמן ולא
 מאריך תוך מנוחה - יתקצר מהחיים

שבע שנים. אלא כלא חד. מאה שנה כללא דכלא
 (נ"א כלא כחדא ברזא דמאה ברבאן בכל יומא. וכן עשרים שנה דאתפליל עלאה סתימא
 דכל סתימין, ובגין כך פתיב שנה רזא דיהודא). **קדשא בריך הוא**
דאתפליל מאתר עלאה סתימא דכל סתימין במאה
ברזא דמאה ברבאן דכל יומא, וכן עשרים שנה,
ובגין כך פתיב שנה רזא דיהודא דלא אתפרש
מחשבה ויזבלא לעלמין.

שבע שנים אלין אתפרשן ונפקאן מבכללא
סתימאה דלעילא. ואף על גב דכלא יהודא
חדא, אבל מתפרשן בדינא ורחמי בכמה סטרין
ואורחין מה דלא הוי הכי לעילא. ובגין כך פתיב
שנה רזא דיהודא דלא אתפרש לעלמין. שבע שנים
אלין אתפרשאן בדינא ורחמי בכמה סטרין ואורחין
מה דלא הוי הכי לעילא. ובגין כך באלין שבע שנים

לשון הקודש

ומשום כך פתוב שנה, סוד היהוד, שלא
 נפרדים המחשבה והיזבל לעולמים.
שבע השנים הללו התפרדו ויצאו
 מכלל הנסתר שלמעלה. ואף על גב
 שהכל יחוד אחד, אבל נפרדים בדין
 ורחמים בכמה צדדים ודרכים מה שלא
 היה כך למעלה. ומשום כך פתוב שנה,
 סוד היהוד שלא נפרד לעולמים. שבע
 השנים הללו נפרדים בדין ורחמים
 בכמה צדדים ודרכים מה שאין כן

שנה, ובאותם שבע אמר שנים, שפתוב
 מאה שנה ועשרים שנה, ואחר כך שבע
 שנים? אלא הכל אחד. מאה שנה –
 הפלל של הפל ונ"א הכל באחד בסוד של
 מאה ברכות בכל יום. וכן עשרים שנה, שנכלל
 העליון, הנסתר של כל הנסתרים. ומשום כך פתוב
 שנה, הסוד של היהוד. הקדוש ברוד הוא
 שנכלל במקום עליון, הנסתר של כל
 הנסתרים במאה, בסוד של מאה
 ברכות של כל יום, וכן עשרים שנה.

בְּתִיב בְּהוּ שָׁנִים וְלֹא שָׁנָה, וּבְלָהוּ אֶקְרוֹן חַיִּים. וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה, דְּהוּוּ מִמָּשׁ דְּאֶתְבְּרִיאוּ וְאֶתְקַיְיְמוּ לְעֵילָא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא הָא אוּקְמוּהָ דְהָא כִּד אֶתְעַקַּד יִצְחָק בַּר תְּלָתִין וְשִׁבְעַ שָׁנִים הָוָה, וּכְיִזְן דְּאֶתְעַקַּד יִצְחָק מִיַּת שָׂרָה, דְּכְתִיב וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסָפֵד לְשָׂרָה וּלְבַכְתָּהּ. מֵאִזְן בָּא, מֵהַר הַמּוֹרִיָּה בָּא מְלַמְעַקַּד לִיָּה לְיִצְחָק, וְאִינוּן תְּלָתִין וְשִׁבְעַ שָׁנִין מִיּוֹמָא דְאֶתְיִלִּיד יִצְחָק עַד שְׁעֵתָא דְאֶתְעַקַּד אִינוּן הָוּוּ חַיֵּי שָׂרָה וְדָאֵי כְּחוֹשְׁבֵין וַיְהִי״ו בְּגִימַטְרִיָּא תְּלָתִין וְשִׁבְעַ שָׁנִין הָוּוּ כְּמָה דְאֶתְמַר מְדֵאֶתְיִלִּיד יִצְחָק עַד דְּאֶתְעַקַּד.

רַבִּי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר, (תהלים צח) מְזֻמּוֹר שִׁירוֹ לִי שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוּ וּזְרוּעַ קִדְשׁוֹ. הָאֵי קָרָא אוּקְמוּהָ תְּבִרְיָא, דְּפָרוֹת אֶמְרוּהָ. כְּמָה דְכְתִיב, (שמואל א' 1) וַיִּשְׁרְנָה הַפָּרוֹת בַּדָּרֶךְ. מֵאֵי

לשון הקודש

מְלַמְעַקַּד אֶת יִצְחָק, וְאוֹתָם שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעַ שָׁנִים מִיּוֹם שְׁנוּלִיד יִצְחָק וְעַד הַשְּׁעָה שְׁנַעַקַּד, הֵם הָיוּ חַיֵּי שָׂרָה. וְדָאֵי כְּחוֹשְׁבֵין וַיְהִי״ו בְּגִימַטְרִיָּא שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעַ שָׁנִים הָיוּ, כְּמוֹ שְׁנַתְבְּאָר, מִשְׁנוּלִיד יִצְחָק וְעַד שְׁנַעַקַּד.

רַבִּי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר, (תהלים צח) מְזֻמּוֹר שִׁירוֹ לַה' שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוּ וּזְרוּעַ קִדְשׁוֹ. הַפְּסוּק

לְמַעַלָּה. וּמִשׁוּם כִּד בְּשִׁבְעַ הַשָּׁנִים הִלְלוּ בְּתוֹב בְּהֵם שָׁנִים וְלֹא שָׁנָה. וּבְכֵלֵם נִקְרְאִים חַיִּים. וַיְהִיו חַיֵּי שָׂרָה, שְׁהָיוּ מִמָּשׁ, שְׁנַבְרָאוּ וְהִתְקַיְיְמוּ לְמַעַלָּה.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, הֵנָּה פְּרָשׁוּהָ, שְׁהָרִי כְּאֶשֶׁר נַעַקַּד יִצְחָק, הוּא הָיָה בֶן שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעַ שָׁנִים, וּכְיִזְן שְׁנַעַקַּד, מֵתָה שָׂרָה, שְׁכְּתוּב וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסָפֵד לְשָׂרָה וּלְבַכְתָּהּ. מֵאִזְן בָּא? מֵהַר הַמּוֹרִיָּה בָּא,

וַיִּשְׁרְנָה, דִּהּוּ אָמְרֵי שִׁירְתָּא חֲדָתָא. וּמַאי שִׁירָה
אָמְרוּ. מְזֻמּוֹר שִׁירוּ לִי שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה.
הָכָא אֵית לְאַסְתִּפְלָא, דְּכָל מַה דְּנִרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּעֵלְמָא כְּלָהוּ אָמְרֵי תִשְׁבְּחֵן וְשִׁירְתָּא
קַמִּיה בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא, וְאִי תִימָא דְאִינְהוּ
מִגְרַמִּייהוּ (ד"א ל"ג הו"ו) אָמְרֵי שִׁירְתָּא דָּא, הָכִי הוּא וְדָאֵי
דְרָזָא עֲלָאָה אִיהוּ, אֲבָל חֲנִי, אֲרוּנָא חָזָה עַל גַּבִּייהוּ,
וּכְיוּן דְאֲרוּנָא אֲשִׁתְּקִיל עֲלֵיהוּ וְשׁוֹיְיָה לְעֵילָא אִינּוּן
שְׁרִירוּ (ג"א לָא שְׂכִיבּוּ ב) שִׁירְתָּא, דְהָא כְיוּן דְאֲתַנְטִיל
מִנֵּיהוּ אֲרוּנָא חָזוּ גַעְאן בְּאוֹרַח שְׂאֵר פְּרוֹת דְעֵלְמָא
וְלָא אָמְרוּ שִׁירְתָּא. וְדָאֵי אֲרוּנָא (דף קכג ע"ב) דְעַל גַּבִּייהוּ
עֶבֶד לֹון לְזַמְרָא.

מְזֻמּוֹר. הָא אוֹקוּמְנָא, וְאֲתַמַּר בְּכָלֵא כְתִיב מְזֻמּוֹר
לְדָוִד אוֹ לְדָוִד מְזֻמּוֹר. וְהָכָא לָא אָמַר

לשון הקודש

הַיּוֹם אוֹמְרִים אֶת הַשִּׁירָה הַזֶּה - כִּדְ זֶה
וְדָאֵי! שְׁזַהוּ סוּד עֲלִינוּן. אֲבָל אֵלּוּן, הָאָרוּן
הָיָה עַל גִּבּוֹן. וּכְיוּן שְׁהָאָרוּן נִשְׁקַל עֲלֵיהֶם
וְשִׁמוּהוּ לְמַעְלָה, הֵן שָׁרוּ וְג"א לָא שְׂכִיבּוּ
שִׁירָה, שְׁחֲרֵי בֵּינוּן שְׁנַנְטִיל מִהֵן הָאָרוּן,
הֵיוּ גּוֹעוֹת בְּדֶרֶךְ שְׂאֵר הַפְּרוֹת שֶׁל
הָעוֹלָם וְלָא אָמְרוּ שִׁירָה. וְדָאֵי שְׁהָאָרוּן
שְׁעַל גִּבּוֹן עָשָׂה אוֹתָן לְזַמְרָא.

מְזֻמּוֹר. חֲרִי בְּאֲרַנְג, וְנִתְבְּאֵר, וּבְכָל

הַזֶּה בְּאֲרוּהוּ הַחֲבֵרִים שְׁתַּפְּרוֹת אָמְרוּ
אוֹתוֹ, בְּפִתּוּב (שְׁמוּאֵל-א-ו) וַיִּשְׁרְנָה הַפְּרוֹת
בְּדֶרֶךְ, שְׁהֵיוּ אוֹמְרוֹת שִׁירָה חֲדָשָׁה.
וְאִיזוֹ שִׁירָה הֵן אָמְרוּ? מְזֻמּוֹר שִׁירוּ לָהּ/
שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה.

כָּאֵן יֵשׁ לְהַסְתִּפְלָא, שְׂכָל מַה שְׂבִירָא
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, בְּלָם אוֹמְרִים
שִׁירָה וְתִשְׁבְּחוֹת לְפָנָיו, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין
לְמַטָּה. וְאִם תֵּאמַר שֶׁהֵם מַעֲצָמָם וְד"א

דָּוֶד כָּלֵל. אֵלֶּא מְזֻמּוֹר דְּרוּחַ קְדָשָׁא זְמִין לְזַמְרָא לִיה
 לְזַמְנָא דְיוֹקִים קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל מַעְפָּרָא.
 וְכַדִּין שִׁירוֹ לִי שִׁיר חֲדָשׁ, כַּדִּין אִיהוּ חֲדָשׁ, דְּהָא
 שִׁירְתָּא כְּהָא לֹא אֶתְמַר מִיוֹמָא דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא.

תּוֹסֵפְתָא

רבי יוסי בן רבי יהודה אָזִיל לְמִיחְמֵי לְרַבִּי חֵיָא, אָמַר לִיה לִימָא
 מַר אֵי שָׁמַע הָאֵי פְרָשְׁתָּא הִיךְ אָמְרוּ מֵאֵרִי מַתְנִיתָא דְפְרָשׁוּהָ
 בְּעַנְיָנָא דְנִשְׁמַתָּא. אָמַר וּכְפָאָה חוֹלְקֵיהוֹן דְּעַדִּיקָא בְּעֲלָמָא דְאַתִּי,
 דְּכַךְ הִיא אֲוֵרִיתָא בְּלִפְהוֹן פְּמַבּוּעָא רַבָּא דְמֵאָא, דְּאַף עַל גַּב
 דְּמַסְתִּימִין לִיה, מַסְגִּיאוֹת מֵאָא פְתַחֵי מַבּוּעִין דְּנִבְעִין לְכָל עֵיבַר.

תָּא שָׁמַע רַבִּי יוֹסִי רְחִימָא אֶתְךָ, אָנָּא אִימָא לָךְ בְּהָאֵי פְרָשְׁתָּא,
 לְעוֹלָם אֵין גּוּף הָאָדָם נִכְנָס בְּחַשְׁבוֹן הַעֲדִיקִים עַל יַד הַדּוּמָה,
 עַד שְׁתֵּרָאָה הַנִּשְׁמָה פְּנִקְס סִימְנָא שְׁנוֹתַנִּין לָהּ הַכְּרוּבִים בְּגֵן עֲדָן.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי אָנָּא שָׁמַעְנָא דְּהָא נִשְׁמַתָּא בְּתַר דְּעֵיילַת תַּמָּן הִיא

לשון הקודש

אֲשֶׁרֵי חֲלָקְסָא שֶׁל הַעֲדִיקִים בְּעוֹלָם הַכָּא,
 שֶׁכָּף הַתּוֹרָה הִיא בְּלִבָּם כַּמַּעֲזֵן גְּדוֹל שֶׁל
 מַיִם, שְׂאֵף עַל גַּב שְׁפוֹתַיִם אוֹתוֹ –
 מֵרַב הַמַּיִם פּוֹתְחִים מַעֲזֵנוֹת שְׁנוֹבְעִים
 לְכָל עֵבֶר.

בַּא תִּשְׁמַע, רַבִּי יוֹסִי, אֶהוּב אֶתְךָ. אָנִי
 אָמַר לָךְ בְּפִרְשָׁה הַזֹּאת, לְעוֹלָם אֵין גּוּף
 הָאָדָם נִכְנָס בְּחַשְׁבוֹן הַעֲדִיקִים עַל יַד
 הַדּוּמָה, עַד שְׁתֵּרָאָה הַנִּשְׁמָה פְּנִקְס סִימְנָא
 שְׁנוֹתַנִּים לָהּ הַכְּרוּבִים בְּגֵן עֲדָן.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָנִי שָׁמַעְתִּי שֶׁהִנֵּה
 הַנִּשְׁמָה, אַחֵר שְׁנִכְנַסְתָּ לְשָׁם, הִיא

כְּתוּב מְזֻמּוֹר לְדוֹד אוֹ לְדוֹד מְזֻמּוֹר, וְכֵאֵן
 לֹא אָמַר דָּוֶד כָּלֵל. אֵלֶּא מְזֻמּוֹר,
 שְׁעֵתִידָה רוּחַ הַקְּדוֹשׁ לְזַמֵּר אוֹתוֹ בְּזִמְנָן
 שְׂיִקִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִן
 הָעֵפֶר, וְאֵז שִׁירוֹ לְהֵי שִׁיר חֲדָשׁ. אֵז הוּא
 חֲדָשׁ. שְׁהֵרִי שִׁירָה כּוֹז לֹא נֶאֱמָרָה מִיּוֹם
 שְׁנִכְבְּרָא הָעוֹלָם.

תּוֹסֵפְתָא

רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי יְהוּדָה הִלֵּךְ לְרֵאוֹת
 אֶת רַבִּי חֵיָא. אָמַר לוֹ, יֹאמַר מַר אִם
 שָׁמַע אֶת הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת, אֵיךְ אָמְרוּ בְּעַלֵּי
 הַבְּרִיתָא שֶׁפְּרָשׁוּהָ בְּעַנְיָן הַנִּשְׁמָה. אָמַר,